

SJ/SGGJ litt R1

Historik

Litt R1 är en vagn för transport av bränd kalk i bulk, dvs lösvikt. Kalken användes huvudsakligen som gödning inom jordbruket. Eftersom kalken inte fick utsättas för vatten hade R1 luckor till skydd.

R1 började tillverkas 1876 av div verkstäder. Efterhand började man leverera kalk i säck istället och R1 blev då ombyggd till öppet utförande med litt I. Tidpunkt för detta är osäkert. Mycket tyder på att det görs på 20-talet men det finns bild på en smalspårig kalkvagn från 1958.

Vagnen på etsplåten är baserad på SJs standardutförande. SGGJ hade två kalkvagnar nr 44-45 byggda av Vabis 1900, uppenbarligen helt efter SJs ritning. Vagnarna användes för transport av kalk från ett kalkbrott strax norr om Sala. SGGJs R1 ombyggdes 1926 och fick då litt Im.

Vagnen kan byggas antingen i obromsat eller bromsat utförande. I texten markeras det som berör bromsat utförande inom [hakparenteser].

Korg

Tag loss två vagnssidor, (1) + (1) [(1) + (2)]. Knacka med en nitstans ut nitar i gavlarnas överkant och på buffertbalken. Det finns nitmarkeringar på baksidan. Löd fast sidoluckorna (3) på insidorna. Om du vill ha sidoslutsignalhållare på din vagn så borra från insidan upp hål för detta.

Bocka till och löd ihop de bägge vagnsidorna till en korg. [Bocka till och löd fast bromshyttens inida (4).]

Bocka till och löd fast ryggåsen (5) [modifierad för bromshytt].

Gör i ordning luckorna (6). [Kapa till den ena luckan enligt inetsad anvisning]. Borra upp lämpliga hål för det sjätte handtaget. Löd fast luckorna i korgen. Löd fast luckhandtag (7) som bockats till av tråd.

Bromskåpa etc

[Bocka och löd ihop bromsvevskåpan (8). Löd fast en tråd rakt upp på kåpan. (Var ett handtag för bromsaren när han skulle klättra över buffertarna.) Löd fast kåpan i gavelväggen. Bocka till bromsskruvstödet (9) och löd fast på gavelväggen, centrerat direkt under bromsvevskåpan. Bocka till bromshyttstaket (50). För att det ska bli lätt att glasa efter målningen rekommenderas en löstagbar fästmetod: löd fast två tillbockade trådar i takets insida enligt figur, så att de kommer att spänna mot hyttens hörn.]

Vinkeljärn etc

Tag loss hörnbeslagen (10) från plåten. Knacka ut nitar med en nitstans. Löd fast på utsidan i hörnen. (Kolla vänster/högerutförande!)

Bocka till gavelvinkeljärnen (11). [Kapa till ett av järnen i höjd mtp bromsvevskåpan.] Löd fast på gavlarna så att det blir 9.1 mm mellan dem. (Kolla vänster/högerutförande!)

Böj till sidovinkeljärnen (12). Löd fast vid sidan om sidoluckorna. Stick in de nedre gångjärnen (13) i de övre (14) och böj till så du får en liten ögla. Löd fast gångjärnsdelarna i vagnsidorna, innanför sidovinkeljärnen. Stick in och löd fast luckreglarna (15) i hålen i sidovinkeljärnen.

Underrede

[Borra upp hål för fotstegskonsoller i långbalkarna (16).]

Bocka till långbalkarna (16) och löd fast i golvet (17). Bocka ner de bägge flärparna för hjulupphängningstråden.

Stoppa in golvet i korgen. Bocka in nederdelen på buffertbalkarna. Löd fast golvet i korgen så att långbalkarna kommer i rätt höjd mot buffertbalkarna.

Bocka till och löd fast de konsoller (18) som sitter under gångjärnen mellan korgens utsida och långbalkarna. (Kolla vänster/högerutförande!)

Bocka till lagergafflar (19) enligt allmän anvisning. Löd fast tråden centrerat i de utvikta flärparna i golvet.

Montera fjäderpaket (21), axelboxar (22) och axlar (23).

Bromsdetaljer

[Bocka till bromsrörelserna (24). Löd ihop de dubblerade bromsbackarna. Löd fast paketen i golvet, mot långbalkarna. Löd fast trådar (25) mellan bromsbackarna. Trä upp bromshävarmen (26) på den centrala bromsaxeln (27). Löd fast axeln mellan mittkonsollerna.

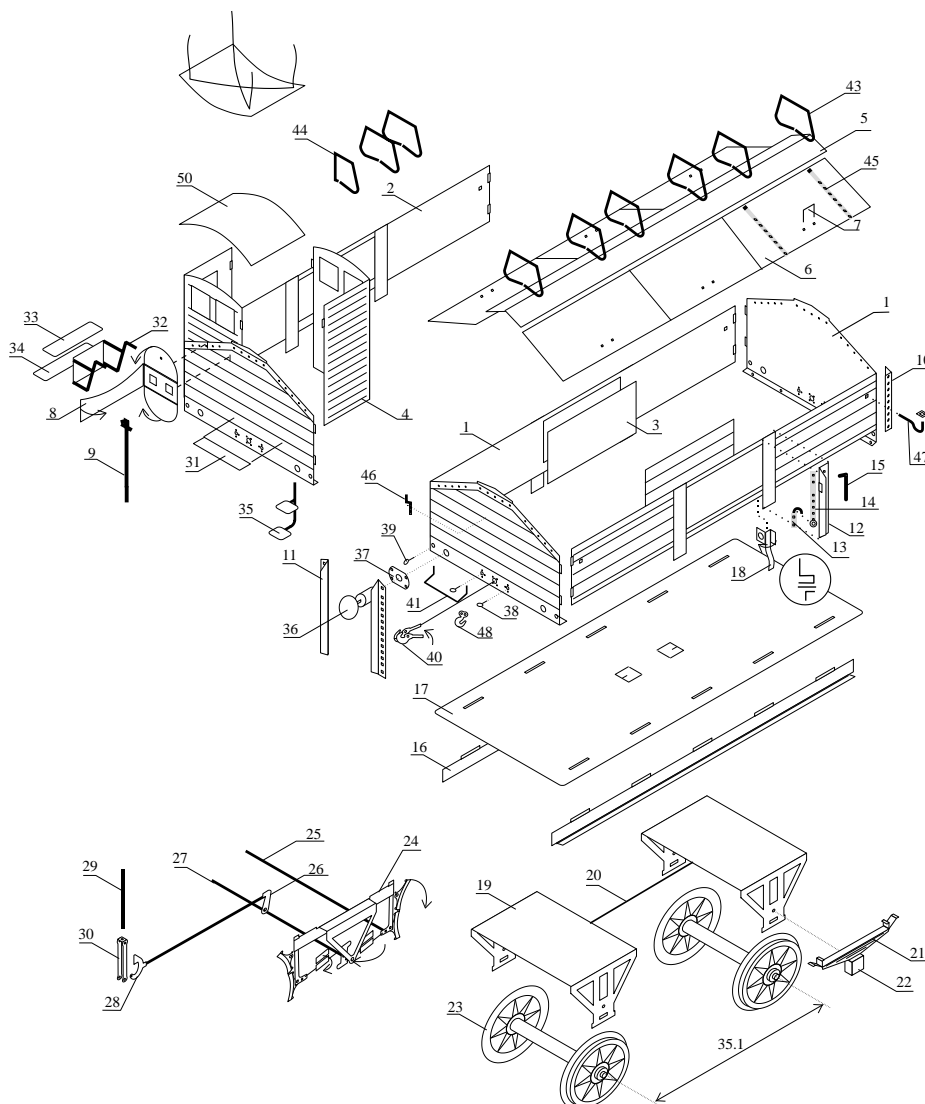
Löd fast bromshävarmen (28) under buffertbalken. Löd fast en tråd mellan de bägge bromshävarmarna (26) och (28).

Löd fast en bromsskruv (29) i bromsvevskåpan (8). Bocka till bromsmutter+länkar (30). Löd fast mellan bromsskruv (29) och bromshävarm (28).

Löd fast ett fotsteg (31) mellan gavelvinkeljärnen. Höjd: skarven mellan bräda 1 och 2 räknat nerifrån.

Utän att dela upp: bocka till fotstegskonsollerna (32) och löd fast i långbalkarna. Löd fast fotstegen, (33) överst, (34) underst.

Bocka till och löd fast ett fotsteg (35) i motstående hörn.]

Stycklista

ID	Ant	Benämning
1	2	Vagnssida, obromsad
2	1	Vagnssida, bromsad
3	2	Sidolucka
4	1	Bromshytt, insida
5	1	Ryggås
6	1+1	Taklucka
7	6*	Luckhandtag, 0.3 mm mä
8	1	Bromsvevskåpa
9	1	Bromsskruvstöd
10	2+2	Hörnbeslag
11	2+2	Gavelvinkeljärn
12	2+2	Sidovinkeljärn
13	4	Gångjärn, nedre del
14	4	Gångjärn, övre del
15	2+2	Luckregel
16	1+1	Långbalk
17	1	Golv
18	2+2	Konsoll
19	2	Lagergaffel
20	1*	Förbindningsstråd, 0.3 mm pianotråd
21	4*	Fjäderpaket, m/1874
22	4*	Axelbox, danska boxen el m/1891
23	2*	Hjulaxel, stjärneker, ex vis MRW
24	2	Bromsrörelse, kompl
25	2*	Bromsblockstång, 0.4 mm mä
26	1	Bromshävarm
27	1*	Bromsaxel, 0.6 mm mä
28	1	Bromshävarm
29	1*	Bromsskruv, 0.7 mm mä
30	1	Bromsmutter med länkar
31	1	Gavelfotsteg
32	1	Fotstegskonsoller
33	1	Fotsteg, övre
34	1	Fotsteg, undre
35	1	Hörfotsteg
36	4*	Buffert, m/74
37	4	Buffertplatta
38	4	Säkerhetskoppelring
39	4	Hästdragögla
40	2	Koppelkrok
41	4*	Kopplarhandtag, 0.3 mm mä
42	1	Jigg
43	6	Luckstöd, normal
44	1	Luckstöd, bromshytt
45	13	Luckgångjärn
46	2	Slutsignalhållare, gavel
47	2	Slutsignalhållare, sida
48	2	Säkerhetskoppelkrok
49	1*	Säkerhetskoppelkedja
50	1	Tak till bromshytt

* = ej med på etsyark

Detaljer

- Löd på buffertbalken fast:
- buffertar (36) och buffertplattor (37)
 - säkerhetskoppelögglor (38)
 - hästdragögglor (39)
 - koppelkrok (40)
 - kopplarhandtag (41)

Gör en jigg av (42) och 2 mm pinnar. Använd denna för att bocka till luckstöd (43). Löd fast dem på ryggåsen på markerade positioner. [Om bromsat ska det vara fem normala på samma sätt som för obromsat. En sjätte normal sätts strax

innan bromshyttkanten. och en sjunde specialare (44) monteras upp mot bromshyttens vägg.]

Löd fast luckgångjärn (45) på luckorna mitt för konsollerna, 12 eller 13 st.

Bocka till och löd fast gavelslutsignalhållare (46) på gavlarna. Montera ihop och löd fast ev sidoslutsignalhållare. (Har du gjutna är det snyggare, de etsade (47) får duga till nöds.)

I säkerhetskoppelögglorna satt från början korta kedjor (49) ner till en säkerhetskoppelkrok (48). Dessa ersattes sedermera av koppel med säkerhetskrok.

Målning

(Hubrol-nummer) Sprutmåla hela vagnen vit (White 34). Måla följande delar svarta (Black Grey 182): allt under långbalkar, rörlig buffertdel, koppel, kopplarhandtag, dragögglor, luckhandtag, luckgångjärn, ev fotsteg, fotstegskonsoller, bromsutrustning.

Taket på ev bromshytt var antagligen mörkgrått (Iron Grey 92).

Härefter klarlack (Clear 35), dekaler, mjukgörare, mattlack (Matt 49).

Märkning

(Kvalificerad gissning för 30-tals utförande) Svart text på vit botten. Gjutna skyltar finns på Jon Fasts 'svarta' dekalark.

På lämmarna två gjutna emaljskyltar:

- inventarieskylt (bansignatur + nummer)
- littera/dataskylt (med ram, Litt R1 el Rm, Vr 5,6 [6,3] ton, Lr 10,0 ton, Gyta 13,2 [12,3] qvm)

På rambalk från vänster:

- littera (R1 el Rm)
- vikt (Vr 5,6 [6,3] ton)
- broms (ev TRYCKLUFTSLEDNING)
- axelavstånd (3.05 m)
- tillverkarskylt
- bansignatur + nummer
- littera/dataskylt (utan ram, som ovan)
- periodsmörjningstabell
- revisions- och vägningsdatum

